

# Llengua i Ús

Revista Tècnica de Política Lingüística

# 53

2n  
SEMESTRE  
2013

ISSN: 2013-052X

Models

1.1

## Consultes i fitxes d'ortografia a l'Optimot

*Consultes e fichas d'ortografia en Optimot*

*Consultas y fichas de ortografía en Optimot*

*Consultations and spelling files in Optimot*



**Eva Aubarell, Aina Domènec, Míriam Martín, M. Rosa Serra i Sònia Moll**  
*Servei de consultes lingüístiques Optimot*



El català *Llengua*  
per a tothom



Generalitat de Catalunya  
**Departament  
de Cultura**



## Consultes i fitxes d'ortografia a l'Optimot

*Optimot, dades de l'Optimot, servei d'atenció personalitzada de l'Optimot, cercador de l'Optimot, consultes lingüístiques, fitxes de l'Optimot, ortografia*

En aquest article es presenten dades extretes del projecte Optimot referents a l'ortografia. S'expliquen els resultats de l'anàlisi de les consultes d'ortografia que es reben al servei d'atenció personalitzada, s'exposen els continguts de les fitxes d'ortografia consultables al cercador i es mostren les dades estadístiques sobre dubtes d'ortografia que s'extreuen de les cerques a l'Optimot. El text aporta una visió inicial de l'explotació de les dades del servei, una línia de treball encetada recentment.



## Consultes e fichas d'ortografia en Optimot

*Optimot, donades der Optimot, servici d'atencion personalizada der Optimot, cercador der Optimot, consultes lingüístiques, fichas der Optimot, ortografia*

En aquest article se presenten donades extrètes deth projecte Optimot referentes ara ortografia. S'expliquen es resultats dera analisi des consultes d'ortografia que se reciben en servici d'atencion personalizada, s'expausen es contenguts des fichas d'ortografia consultables en cercador e se mòstren es donades estadistiques sus dobtes d'ortografia que s'extrèn des cèrques en Optimot. Eth tèxte apòrte ua vision iniciiau dera explotacion des donades deth servici, ua linha de treball iniciada recentament.

## Consultas y fichas de ortografía en Optimot

En este artículo se presentan datos extraídos del proyecto Optimot referentes a la ortografía. Se explican los resultados del análisis de las consultas de ortografía recibidas en el servicio de atención personalizada, se exponen los contenidos de las fichas de ortografía consultables en el buscador y se muestran los datos estadísticos sobre dudas de ortografía que se extraen de las búsquedas en Optimot. El texto aporta una visión inicial de la explotación de los datos del servicio, línea de trabajo recién iniciada.



*Optimot, datos de Optimot, servicio de atención personalizada de Optimot, buscador de Optimot, consultas lingüísticas, fichas de Optimot, ortografía*

## Consultations and spelling files in Optimot

This article presents data relating to spelling taken from the Optimot project. It sets out the results of analysis of the spelling consultations received by the personalised support service, describes the contents of the spelling files that can be consulted through the browser and shows statistical data on spelling problems extracted from the searches made on Optimot. The text provides a first look at the use of data regarding the service, a line of work only recently set in motion.



*Optimot, Optimot data, Optimot personalised support service, Optimot search engine, language consultations, Optimot files, spelling*

L'Optimot, el servei de consultes lingüístiques que ofereix la Direcció General de Política Lingüística de la Generalitat de Catalunya juntament amb l'Institut d'Estudis Catalans i el Centre de Terminologia TERMCAT, ja fa sis anys que funciona. El cercador es va obrir al públic a l'octubre de l'any 2007, i el servei d'atenció personalitzada es va posar en marxa al febrer del 2008.

Al llarg d'aquests anys l'Optimot s'ha desenvolupat i s'ha consolidat com a servei de consultes per a la ciutadania. Paral·lelament, el pas del temps ha permès acumular un volum rellevant d'informació lingüística. Arribat aquest punt, els responsables del projecte s'han plantejat la conveniència i l'oportunitat d'iniciar una línia de treball relacionada amb l'anàlisi i l'explicació d'aquesta informació, i de posar-la a disposició dels especialistes en llengua, investigadors, universitats, etc.

En aquest article volem aportar una visió analítica sobre una part d'aquest contingut del projecte Optimot: les consultes i fitxes sobre ortografia. Ho fem en un context significatiu com és la celebració del centenari de la publicació de les *Normes ortogràfiques* del 1913.

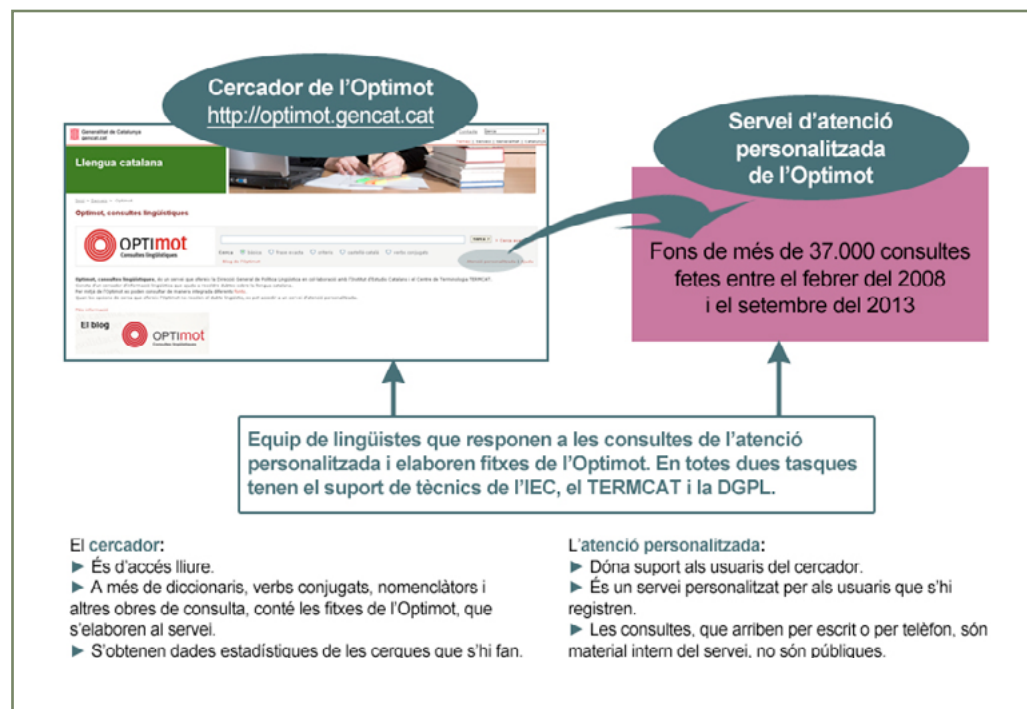
Al llarg del text tractarem els tres àmbits en què podem aplicar aquesta anàlisi:

- Les consultes d'ortografia rebudes al servei d'atenció personalitzada de l'Optimot; per acostar-nos a aquest material caldrà explicar, breument, el sistema de classificació de consultes del servei.
- Els continguts d'ortografia que els usuaris tenen a la seva disposició al cercador, concretament les fitxes de l'Optimot d'ortografia.

- La informació referent a l'ortografia que es pot extreure de les dades estadístiques del cercador a partir de les cerques que els usuaris fan de manera autònoma i anònima.

El que aportem és una visió inicial de l'explotació de les dades de l'Optimot, atès que el servei ha encetat recentment aquesta tasca. Així, el propòsit inicial és modest i prudent, però aquesta aproximació ha de servir com a punt de partida per a anàlisis més àmplies i reflexives en un futur proper.

Abans d'endinsar-nos en el comentari del material d'ortografia potser convé recordar ràpidament l'estructura de l'Optimot, que es representa en el gràfic següent:



**Imatge 1:** Estructura del servei de consultes Optimot.

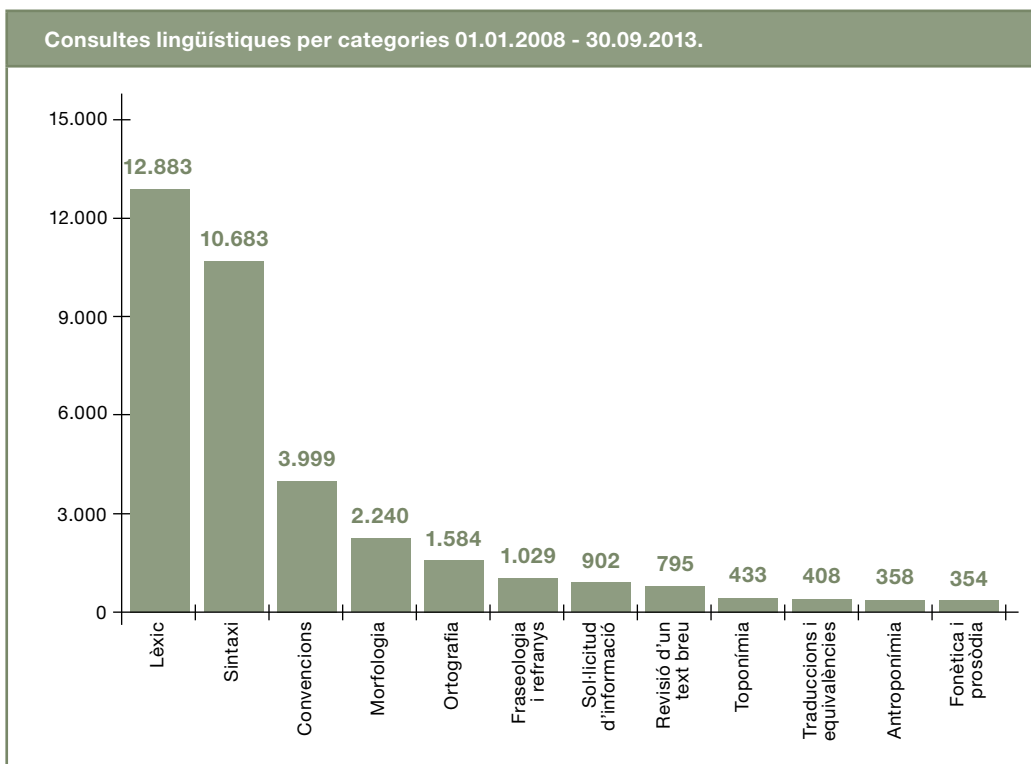
## Les consultes d'ortografia al servei d'atenció personalitzada

### Volum i classificació

El [servei d'atenció personalitzada de l'Optimot](#) (d'ara endavant, SAP) ha rebut, fins al 30 de setembre del 2013, un volum total de 37.244 consultes. D'aquestes, un 93,7 % (34.901 consultes) són lingüístiques. La resta són consultes relatives al funcionament del servei o bé alienes als objectius del projecte.

Les consultes lingüístiques que arriben al SAP es classifiquen en diferents categories, algunes de les quals estan encara subclassificades. El primer nivell de classificació és: fonètica i prosòdia, ortografia, morfologia, lèxic, sintaxi, fraseologia i refranys, antroponímia, toponímia, convencions, revisió d'un text breu, traduccions i equivalències i sol·licitud d'informació.

**Gràfic 1:** Volum de consultes lingüístiques al servei d'atenció personalitzada de l'Optimot, per categories, des de l'inici del servei i fins al 30 de setembre del 2013.



Com es pot observar al gràfic de consultes lingüístiques per categories, de les 34.901 consultes lingüístiques del servei només una part moderada correspon a la categoria d'ortografia: són 1.581 consultes, que constitueixen un 4,5 % del total de consultes lingüístiques.

La categoria d'ortografia es classifica en les subcategories que s'esmenten tot seguit; s'indica, en cada cas, quin percentatge de consultes hi correspon respecte del total de consultes d'ortografia:

Subcategoria	Percentatge
Apostrofació i contracció	46,1 %
Vocalisme i consonantisme	21,2 %
Accentuació i dièresi	20,5 %
Separació sil·làbica	6,2 %
Altres qüestions ortogràfiques	6,0 %

Observant aquesta classificació veiem que és particular respecte d'altres possibles classificacions de l'ortografia. La classificació de les consultes de l'Optimot obeeix a necessitats i criteris interns, i és certament arbitrària. Es tracta d'una classificació tècnica que prioritza l'adjudicació d'una sola categoria a cada contingut, amb vista a evitar una classificació variable i subjectiva que interferiria en les estadístiques. Les pautes de classificació establertes fan, així, que alguns continguts que habitualment emmarquem en l'ortografia es classifiquin, tanmateix, en altres categories. A tall d'exemple:

- Les consultes sobre l'ús del guionet no es classifiquen a ortografia, sinó en altres categories: a morfologia si es tracta de derivats i mots compostos; a lèxic si es tracta d'onomatopeies; a sintaxi si es tracta de l'ús amb pronoms febles; etc. És a dir, es classifiquen segons el marc en què es produeix l'ocurrència del guionet.

- Les consultes sobre la grafia d'alguns mots de la llengua es classifiquen a la categoria gramatical a què pertanyen; per exemple, una consulta com «Cal escriure *desde* o *des de*?» aniria a sintaxi i a la subcategoria de preposicions; una consulta com «*Talleu-ho ran / a ran / arran*. Quina és la forma correcta?» aniria a sintaxi i a la subcategoria d'adverbis.
- Els dubtes ortogràfics en el marc de la flexió nominal o verbal es classifiquen a morfologia: «Com s'escriu el plural de *ninja*?»; «*treuria* o *trauria*?», etc.
- La grafia de manlleus adaptats o adoptats aniria a lèxic i a la subcategoria de lèxic especialitzat.
- La grafia d'antropònims i de topònims aniria a les categories d'antroponímia o toponímia.
- Els signes de puntuació, l'ús de les majúscules, l'ordre alfabètic, etc. se situen en el camp de les convencions.

Veiem, doncs, que hi ha continguts que en un context didàctic o fins i tot divulgatiu podríem emmarcar en el terreny de l'ortografia i que, en canvi, a l'Optimot es classifiquen en altres categories per raó de l'organització interna. En aquest article deixem al marge aquests continguts.

A l'hora de valorar el volum de consultes d'ortografia al SAP de l'Optimot, el 4,5% del total de consultes lingüístiques, cal tenir en compte els criteris de classificació que s'acaben d'exemplificar, ja que fan davallar el nombre de consultes d'ortografia i incrementen el volum de consultes d'altres categories, com ara la sintaxi, la morfologia, etc.

A més a més, per a una valoració quantitativa dels dubtes d'ortografia també cal tenir present un altre factor: els usuaris que fan ús del cercador hi poden consultar i resoldre fàcilment molts d'aquests dubtes de manera autònoma. En conjunt, el material del cercador pot resoldre

la majoria de qüestions ortogràfiques: hi ha les fitxes de l'Optimot i hi ha els diccionaris, que permeten contrastar la grafia dels mots. L'anàlisi que farem més endavant de les fitxes de l'Optimot d'ortografia i dels mots més cercats al cercador posa de manifest la realitat de la resolució autònoma de dubtes ortogràfics. Aquests dubtes, òbviament, ja no arriben al SAP.

### **Observacions sobre les consultes d'ortografia de l'Optimot**

Per elaborar aquest article s'ha fet un buidatge del 15% de les consultes d'ortografia que ha rebut el SAP fins al 30 de setembre del 2013 (s'han analitzat 238 consultes). Aquesta visió del material, per bé que sens dubte és parcial, permet fer unes observacions sobre els dubtes d'ortografia que arriben al servei.

Tal com ja s'ha vist en la taula anterior de classificació de les consultes ortogràfiques, entre les subcategories destaca de manera significativa l'apartat d'**apostrofació i contracció**, que representa un 46,1% del total; hi predominen clarament els dubtes d'apòstrof sobre els de contracció. La majoria d'aquestes consultes es poden resoldre amb el cercador, atès que conté fitxes dedicades a aquests temes. Si observem les consultes, veiem que es dibuixen dos conjunts de dubtes:

- Un conjunt significatiu de consultes sobre els aspectes bàsics de l'apostrofació: apostrofació davant *a/e/o/ha/he/ho* i davant *i/u/hi/hu* de mots comuns com ara *escamot*, *olor*, *humilitat*, *immigració*...
- Un conjunt igualment significatiu de consultes en què hi ha involucrat algun element que pot dificultar l'aplicació de les regles d'apostrofació, com ara aquests casos:

- a) Quan l'element davant del qual apostrofem és una abreviació (*la l'UAB, el l'FCB*).
- b) Quan l'element davant del qual apostrofem és un nom propi, a vegades en una llengua diferent del català (*de d'El 9 Nou, de d'El Salvador*).
- c) Quan l'element que apostrofem és un pronom feble i es dubta de la col·locació de l'apòstrof (*te'n/te n'adones, «El pronom la s'apostrofa com l'article la?»*).

Altres temes que susciten dubtes, per bé que tenen un pes menor en la mostra analitzada, són l'apostrofació davant de essa líquida o l'apostrofació de l'article personal.

La subcategoria de **vocalisme i consonantisme** (21,2 %) segueix l'anterior pel que fa al volum de consultes, gairebé amb el mateix percentatge que la categoria d'accentuació i dièresi (20,5 %). Pel que fa als dubtes de vocalisme i consonantisme, cal tenir present que en molts casos són fàcils de resoldre autònomament. Comprovar la grafia de *gravar* (be alta o ve baixa?) o *majestat* (ge o jota?), per exemple, requereix només la cerca del mot recollit als diccionaris. Més avall, quan analitzem les dades referents a les cerques que els usuaris realitzen al cercador, veurem la importància que pren aquest tipus de comprovació: algunes grafies incorrectes (*arriivar, proba*) cercades repetidament indiquen, sembla, que els usuaris resolen aquesta mena de dubtes directament al cercador, de manera que ja no arriben al SAP.

Els continguts que destaquen lleugerament sobre altres en les consultes de vocalisme i consonantisme analitzades són els dubtes de *s/ss/c/ç/z*, de *ela* geminada o de *b/v*, per exemple. Alguns casos concrets serien: *llaçet* o *llacet?*, *cel-lebrar* o *celebrar?*, *robellat* o *rovellat?*

Quant als dubtes classificats a la subcategoria d'**accentuació i dièresi** (20,5 % del total de consultes d'ortografia), cal comentar que hi trobem un grup de casos arribats

al SAP i que no tenen resposta al cercador. Això contrasta amb les subcategories anteriors, per a les quals el cercador sol contenir les solucions. Aquestes consultes amb un cert grau de dificultat requereixen el suport de l'equip de lingüistes del SAP. Es tracta de dubtes que demanen un aclariment sobre algun aspecte de les normes d'accentuació, com ara: «Per què porta accent *gúa?*», «El diminutiu de *ós* manté l'accent diacrític?», «Per què s'accentua *tal·là-tal·lera?*», «S'accentua *opera prima?*». Així, per bé que el cercador conté fitxes de l'Optimot sobre accentuació i sobre dièresi, veiem que arriben al SAP consultes complexes d'aquests temes.

D'altra banda, entre les consultes d'aquesta subcategoria cal remarcar l'assiduitat de les consultes sobre accents diacrítics (*inframon* o *inframón?*) i sobre accentuació de manlleus i llatinismes (*hawaia, per capita*).

Les consultes de **separació sil·làbica** (6,2 %) són menys habituals. Hi trobem casos de paraules formades per derivació o composició (*ga-soil* o *gas-oil?*) i casos de dubtes en la separació de mots que contenen diftongs i grups consonàntics (*Neus, seccions*).

Finalment, la subcategoria amb menys volum de consultes és la d'**altres qüestions ortogràfiques** (6 %). És una subcategoria mixta i hi trobem consultes com ara la transcripció al català de mots d'alfabets no llatins (l'àrab *al-hurriya*, 'la llibertat', per exemple), els casos de parelles com *alhora/a l'hora* o la revisió de segments breus (de tres o quatre paraules) descontextualitzats, en què no es pot identificar cap dubte concret («Està ben escrit *compromís amb el desenvolupament sostenible?*»).

Per tancar aquest apartat i per posar en relació el valor del suport del SAP amb el potencial del cercador, convé fer notar que de les consultes d'ortografia rebudes al servei que s'han analitzat, el percentatge total de consultes que tenen resposta al cercador és del 78,6 %. En aquests casos, sovint el paper de l'equip de lingüistes del SAP

és facilitar la comprensió o la interpretació de la informació del cercador. Les consultes que no es podrien resoldre amb el cercador són, sobretot, consultes complexes d'accentuació i dièresi i consultes de separació sil·làbica i altres qüestions ortogràfiques.

### Fitxes d'ortografia al cercador

Els usuaris de l'Optimot tenen a la seva disposició, al cercador, les fitxes explicatives que l'equip de lingüistes elabora. Com ja s'ha esmentat en l'apartat anterior, potencialment aquest material permet resoldre molts dubtes d'ortografia. El projecte de l'Optimot es materialitza en dos pilars, com s'ha dit també més amunt: el cercador i el SAP. El cercador és una eina per a ús individual, autònom i anònim. Es preveu que les consultes que els usuaris no puguin resoldre amb el cercador arribin al SAP i, alhora, algunes d'aquestes consultes que arriben al SAP originen la creació de fitxes noves que van a parar al cercador. Una i altra eina es complementen.

En el camp de l'ortografia, les fitxes de l'Optimot miren de tractar els continguts principals que trobaríem en un manual (l'apostrofació, l'accentuació, etc.), i també dubtes puntuals com ara *vila/vil·la*, l'accentuació de les majúscules, l'accent en mots escurçats com *químiu* o *híper*, etc. Es tracta de fitxes molt diferents, ja que les primeres tenen un format explicatiu, extens, mentre que les segones solen ser breus i acotades a la resolució del dubte.

Tot seguit donem una visió de les fitxes de l'Optimot d'ortografia que es poden consultar actualment. Pel que fa als continguts, hi trobem els següents:

- o/u en pseudoderivats
- b/v
- p/b, t/d, c/g
- c/qu-

- s/ss/c/ç, s/z
- ts, tz
- g/j, gu-
- dj/tg / tj
- ig/tx
- x/ix
- l·l
- m, n, ny
- apostrofació
- contracció
- accentuació; diacrítics
- dièresi
- homòfons
- separació sil·làbica (dígrafs)

A més a més, hi trobem continguts que es relacionen no solament amb l'ortografia, sinó també amb altres categories com ara el lèxic, la morfologia nominal i verbal, etc.:

- usos del guionet
- plural de mots femenins acabats en -a
- plural de mots acabats en -x
- present de subjuntiu de *poder* i *voler*/imperatiu de *poder* i *voler*
- o o u en l'arrel de *collir*, *cosir*, *escopir*, *sortir* i *tossir*
- a o e en l'arrel dels verbs *treure* o *traure*, *néixer* o *nàixer*, *jeure* o *jaure*
- adaptació de manlleus amb essa inicial davant de consonant
- escriptura d'onomatopeies

Les fitxes de l'Optimot es conceben, en general, com a explicacions didàctiques i breus per resoldre dubtes concrets. En aquest sentit, han de ser explicacions tancades sobre una qüestió. Òbviament hi ha temes que, per la seva complexitat, no es poden explicar en una sola fitxa. En aquests casos les explicacions se segmenten en seccions lògiques i s'organitzen en un conjunt de fitxes. Finalment no constituiran una explicació lineal, sinó explicacions concretes que es complementen. Les fitxes que compo-

nen una explicació completa poden estar relacionades entre elles, de manera que l'usuari pot passar d'una fitxa a una altra. Un bon exemple d'aquests grups de fitxes és el material sobre les grafies *s/ss/c/ç/z*. La fitxa 96 s o ss *entre vocals*, per exemple, explica un aspecte concret d'aquesta qüestió, i està relacionada amb les fitxes 6221 s o z (*ortografia de la essa sonora*) i 6203 s, ss, c o ç (*ortografia de la essa sorda*).

Un altre exemple seria el grup de fitxes que expliquen l'apostrofació. Es poden veure si se cerca *apostrofació* al cercador, amb l'opció de cerca Criteris marcada. Un cop obtinguda la llista de resultats, aplicant el filtre Fitxes de l'Optimot a l'apartat Trieu el resultat per fonts s'obté [el conjunt de fitxes que contenen explicacions sobre l'apostrofació](#).

L'elaboració i la revisió de fitxes són processos permanentment oberts, de manera que es treballa per completar els continguts actuals, tant d'ortografia com d'altres categories.

### Cerques a l'Optimot i dubtes ortogràfics

Les cerques que els usuaris del cercador de l'Optimot fan a l'aplicació de manera autònoma i anònima són també una font d'informació sobre els dubtes més freqüents. Des del servei s'extreuen informes sobre diversos indicadors del cercador: entrades més consultades, paraules més cercades, cerques que no donen resultat, etc. Tenir aquestes dades és molt enriquidor, perquè permet reforçar els continguts més demanats, modificar les fitxes perquè els dubtes siguin més fàcils de localitzar i elaborar fitxes noves. Intentarem donar una visió de les dades que aporten aquests informes pel que fa a l'ortografia.

Així com en l'anàlisi de les consultes del servei d'atenció personalitzada la informació sobre els motius de la consulta i el dubte concret de l'usuari és molt clara, en les consultes que fan els usuaris al cercador el mot o

**Fitxa 96/5**

**Títol**

- essa sorda o sonora
- s o ss entre vocals

**Resposta**

El català distingeix entre esses sordes (com la de *massa*) i sonores (com la de *cosa*). S'ha de relacionar correctament l'escriptura de la *ss* (essa doble) amb el so de la essa sorda, com en els casos de *disseny, possible, assegurar*; i l'escriptura de la *s* (essa simple) entre vocals amb el so de la essa sonora, com en els casos de *posar, masia, revisar, visible*.

Algunes paraules que creen dubtes, tant des del punt de vista escrit com de pronúncia, són les següents:

- Paraules que cal pronunciar amb essa sorda (com *passa*) i escriure amb *ss* (essa doble): *alcaldessa, agressió, agressor, dissoldre, Eivissa, expressió, frontissa, impressió, impressor, premissa, discussió, percussió, repressió, etc.*
- Paraules que cal pronunciar amb essa sonora (com *casa*) i escriure amb *s* (essa simple): *Àsia, casos, entusiasme, episodi, exclusió, explosió, fase, frase, impresos, impreses* (encara que pertanyin a la família de *impressió*), *lesió, països, paisatge, presagi, residu, etc.*

**Classificació**

**Categoria**

- Fonètica i prosòdia
- Ortografia

**Fitxes relacionades**

- s o z (ortografia de la essa sonora)
- s, ss, c o ç (ortografia de la essa sorda)
- Abreviacions

mots cercats no tenen context. Per tant, la interpretació d'aquestes cerques no sempre és unívoca, i arribar a treure'n conclusions sobre els dubtes més freqüents constitueix un repte. Tot i la dificultat que representa interpretar les dades, però, en podem extreure observacions valuoses. Agafem com a referència les dades del primer quadrimestre del 2013.

### Paraules més cercades al cercador

Abans d'observar els dubtes d'ortografia a partir dels mots que cerquen els usuaris cal dir que els **informes de paraules més cercades** del primer quadrimestre del

**Imatge 2:** Fitxa 69 de l'Optimot, del grup de fitxes que tracten de l'ortografia de la essa sorda i la essa sonora.



2013 revelen que les paraules capdavanteres són verbs com *poder*, *ser* o *saber*, amb 2.255, 2.175 i 2.023 cerques cadascun, respectivament; interpretem que aquestes cerques pretenen resoldre dubtes de conjugació verbal, atès que es tracta de verbs irregulars molt habituals.

Tot seguit es dona una llista de mots més cercats relacionables amb dubtes d'ortografia. S'hi han inclòs tots els continguts d'ortografia o propers a l'ortografia, ampliant els criteris més restrictius que hem vist per a la classificació de consultes del SAP. Per presentar aquesta llista, els mots s'han agrupat per afinitat, amb la intenció d'ajuntar cerques diferents que amaguen el mateix dubte; al costat de cada mot s'indica el nombre de cerques en el primer quadrimestre del 2013, o la suma del nombre de cerques en el cas dels dubtes agrupats. Els segments cercats se separen amb una barra inclinada:

compte/contar/comptar	972 + 654 + 566 = 2.192
perquè/perque/per què	1.049 + 597 + 540 = 2.186
pugueu pogueu	1.971
te/té	842 + 836 = 1.678
son	1.554
sinó/sino	847 + 685 = 1.532
tant/tan	718 + 702 = 1.420
que/què	812 + 554 = 1.366
prova/provar	640 + 595 = 1.235
conèixer/coneixer	630 + 548 = 1.178
darrere/darrera	605 + 570 = 1.175
bé/be	576 + 537 = 1.113
trobar	1.088

arribar	1.071
tanmateix	918
vessant	786
celebrar	711
gessamí	706
passar	696
ahora	688
sol	646
blog	635
llençar	631
sobretot	621
revelar	603
gravar	570
desde	557
interès	539
dóna	539
córrer	538

A la llista apareixen temes que trobem també entre les fitxes de l'Optimot més consultades, començant per l'entrada més consultada al cercador durant el primer quadrimestre del 2013: la fitxa de *perquè*, *per què* o *per a què*, que tracta d'un dubte sintàctic amb un component ortogràfic important.

Tot seguit es donen algunes fitxes de l'Optimot que destaquen pel nombre de vegades que s'han obert i coincideixen amb cerques molt habituals:

Fitxa	Accessos
<i>per què, perquè o per a què?</i>	2.241
present de subjuntiu de <i>poder</i> i <i>voler</i> / imperatiu de <i>poder</i> i <i>voler</i>	957
<i>tan o tant?</i>	734
<i>sinó o si no?</i>	641
<i>que o què</i> darrere la preposició <i>en</i>	419
<i>bloc o blog? / blocaire o bloguer -a?</i>	399
<i>desde o des de?</i>	298
<i>sobretot o sobre tot?</i>	252

Al costat d'aquests continguts, entre les paraules més cercades hi trobem mots com ara *compte/comtar/comptar, prova/provar, conèixer/coneixer, darrere/darrera, trobar, arribar, tanmateix, vessant, celebrar, gessamí, blog, llençar, revelar, gravar, etc.*, les cerques dels quals potser han servit per comprovar-ne l'ortografia al diccionari.

Veiem que hi ha mots incorrectament escrits que tanmateix donen resultats: *perque, coneixer*. El motor de cerca de l'Optimot no discrimina l'accent, de manera que, encara que en el quadre de cerca escriguem el mot sense accent, el troba. En canvi, no troba segments inexistents perquè hi ha un error en una lletra, i per això cerques com *arriivar* o *proba* apareixeran en l'apartat següent, sobre les cerques sense resultats. En aquesta llista de paraules més cercades hi trobem *arribar* i *prova*, i la coincidència reforça la idea que es tracta de cerques fetes per comprovar l'ortografia d'un mot.

Per acabar, vegem unes quantes cerques que destaquen pel volum en el primer quadrimestre del 2013 i que es poden relacionar amb l'accentuació: *te/té, son, conèixer/coneixer, bé/be, sol, interès, dóna, córrer* (els dos verbs irregulars de la llista, però, potser s'han cercat a causa de dubtes de conjugació). En aquest punt cal

recordar que la categoria d'accentuació i dièresi no és la més rellevant del SAP (20,5% del total, molt per darrere de l'apostrofació i contracció, amb 46,1%). Potser el cercador és una eina prou àgil per resoldre autònomament aquesta mena de dubtes, que els usuaris ja no envien al SAP. Entre les consultes d'accentuació del SAP hem destacat les consultes de diacrítics, que també queden reflectides en els resultats de les paraules més cercades.

### **Cerques sense resultats**

Els informes de dades del cercador, a més a més, proporcionen informació sobre aquelles paraules o fragments que els usuaris cerquen i que no els donen resultat (el motor de cerca respon «No hi ha resultats»).

Els motius pels quals el motor de cerca no dona resultats són diversos: el mot no és a les fonts del cercador; hi és, però s'ha escrit amb una grafia errònia; es tracta d'un derivat o un compost que els diccionaris no recullen però que és formable a partir d'una paraula correcta; se cerca una forma flexionada en lloc de la forma singular masculina o, si escau, femenina, etc. Sigui quin sigui el motiu, però, es tracta d'una indicació sobre un dubte dels usuaris i sobre la dificultat per resoldre'l, de manera que requereix la intervenció de l'equip de lingüistes.

Dels mots que no donen resultats, els més cercats en el primer quadrimestre del 2013 són *arriivar* i *proba*. Tots dos mots presenten un problema ortogràfic (concretament un dubte de *b/v*, que ja hem vist que destacaven en les consultes de vocalisme i consonantisme al SAP).

L'informe de les cerques sense resultats permet fer aquestes observacions pel que fa a l'ortografia, si ens fixem en les paraules que se cerquen amb més freqüència:

- Molt sovint els errors en la grafia dels mots són l'explicació que el cercador no doni resultats; es tracta, de fet, de la causa principal, amb cerques com ara:

*arrivar, proba, assamblea, extendre, troç, possar, actitut, extrany, esmorçar, antel·lació, reb, sol·licitut, presumppte, recomenar, etc.*

Els continguts que es repeteixen darrere d'aquestes cerques infructuoses són, pel que fa a vocalisme i consonantisme:

- b/v
  - s/ss/c/ç, s/z
  - ex-, es-
  - d/t, b/p
  - g/j
  - a/e
  - o/u
  - etc.
- Hi trobem també aglutinacions de mots, com ara: *sius-plau, depressa, malinterpretar, maleducat*. Actualment, aquests dubtes ja s'han resolt amb fitxes de l'Optimot.
  - I finalment, en menor grau, també hi trobem casos en què el problema és el desconeixement d'un emmudiment o l'addició d'una presumpta grafia muda: *pendre, aquets, emprempta, etc.*

Per superar aquestes cerques sense resultats i poder obtenir una resposta, l'estratègia és clara: només caldria provar variacions de la grafia del mot cercat i, en la major part de casos, el dubte es podria resoldre. Tots els dubtes que els usuaris del cercador resolen amb aquests recursos són dubtes que no arriben al SAP.

### Valoració final

Hem intentat exposar les dades del servei de consultes Optimot referents a l'ortografia. L'anàlisi realitzada mostra unes línies interessants que convindria observar en una investigació més àmplia. N'apuntem algunes:

- El cercador de l'Optimot permet resoldre amb rapidesa i facilitat la majoria de dubtes ortogràfics que se'ns plantegen. Més enllà dels dubtes concrets de la grafia dels mots, les fitxes de l'Optimot ajuden a adquirir o repassar l'ortografia bàsica, i faciliten la comprensió i l'aplicació de les normes. Hi ha, tanmateix, un volum de consultes senzilles que arriben al SAP. Cal continuar treballant, doncs, per afavorir l'autonomia dels usuaris.
- L'apostrofació es revela com un contingut que genera força dubtes. Alguns d'aquests dubtes són bàsics, però altres es donen per la concurrència de l'apòstrof amb un altre element (sigla, majúscula...). Això és un exemple de com el buidatge de consultes pot aportar llum sobre alguns aspectes de la didàctica de la llengua, atès que posa de manifest en quins punts troben els usuaris una dificultat especial.
- Quina és la intervenció que preferiblement hauria de dur a terme l'equip de lingüistes de l'Optimot al cercador per facilitar l'autonomia dels usuaris? El que ens plantejarem és si convé afegir al cercador explicacions de les normes o fitxes breus que resolguin dubtes molt concrets.

En la mesura de les nostres possibilitats, des de l'Optimot continuarem treballant per analitzar les dades que ofereixen el cercador i el SAP, de manera que serveixin per ajustar el servei a les necessitats dels usuaris. I, alhora, es reitera la voluntat de posar aquestes dades al servei dels investigadors i les entitats que les requereixin.